

ESADE

MARC CATALÀ DE LA RSE A LES PIMES

ESADE

 Generalitat
de Catalunya

 COPCA
Cooperació i Promoció Comercial
de Catalunya

 Diputació
Barcelona

 pimec

cecot

 UGT

 CCOO

LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE L'EMPRESA VISTA DES DE LES PIMES

David Murillo, Jordi Espanyó i Josep M. Lozano
Agost de 2006

V. 1.0

David Murillo, Jordi Espanyó i Josep M.Lozano

**Institut d'Innovació Social
ESADE Business School. Universitat Ramon Llull.**

Correu electrònic de contacte: david.murillo@esade.edu

LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE L'EMPRESA VISTA DES DE LES PIMES

PROJECTE: MARC CATALÀ DE LA RSE A LES PIMES

ÍNDEX

1. Resum Executiu	4
2. Presentació	6
3. Introducció	8
4. Metodologia	10
▪ Propòsit i mètode de treball	10
▪ Nombre i perfil dels participants dels diàlegs	11
▪ Procés de transcripció, codificació i anàlisi de les dades	13
5. Anàlisi de percepcions. Punts tractats i pautes a seguir	15
▪ Principals reflexions aportades	15
▪ Pautes a seguir per al foment de la RSE en les pimes	38

1. RESUM EXECUTIU

En aquest estudi es presenten els resultats de diferents diàlegs realitzats amb directius i treballadors al voltant del concepte de la responsabilitat social de l'empresa (RSE) en les pimes. En concret, ens ha interessat aprofundir en la relació que estableixen entre RSE i competitivitat de l'empresa, en el paper que atorguen a l'Administració en l'impuls d'aquest nou paradigma, en l'interès de disposar d'uns indicadors de mesura de la RSE i en quins són els exemples que ells consideren rellevants en aquesta matèria.

Segons el parer dels participants, encara calen molts esforços per tal de definir i acotar l'abast del que s'entén per RSE. Existeix una visió difusa del concepte per bé que un nombre important dels participants remarca l'interès que el paradigma de la RSE pot tenir com a model de gestió dels intangibles de l'empresa així com per millorar el posicionament competitiu de la pime. En aquest sentit, es parla en termes de visibilitat, retenció del talent i implantació de millores productives, entre d'altres. Tanmateix, en aquest punt s'evidencia la dificultat d'interiorització del terme, especialment en aquelles empreses sotmeses a fortes dinàmiques de competència internacional via preu i situades tot sovint en mercats on, consideren, existeix un volum important de competència deslleial.

D'altra banda, es palesa una important desorientació sobre quins serien els indicadors de mesura d'aquesta RSE, però, en canvi, s'aconsegueix delimitar, tant des de la perspectiva d'empresaris com de la de treballadors, quin hauria de ser el format d'uns indicadors de RSE. Així, es parla de treballar sobre uns indicadors mesurables, contrastables per sector, no excessius en nombre, que clarament serveixin per mesurar l'evolució de l'empresa al llarg del temps i que aprofitin l'important volum de propostes existents per tal de confluïr cap als models utilitzats pels nostres veïns europeus.

Pel que fa al paper de l'Administració en el seu rol de potenciadora de la RSE entre les pimes, es demana sobretot la seva implicació en la difusió del concepte, la seva participació en la creació d'una base de dades de bons exemples en els quals les empreses puguin emmirallar-se i en la potenciació de les pimes que ja s'estan distingint per les seves actuacions en RSE. Per últim, també s'apunta el paper que l'Administració ha de tenir per potenciar el concepte des d'una triple vessant: i) en la seva pròpia actuació fiscalitzadora: perseguint la competència deslleial; ii) en la seva activitat legislativa: posant els mitjans per acomplir les lleis, particularment, en aspectes mediambientals, i iii) en la seva pròpia actuació: actuant ella mateixa de manera coherent amb els principis de la RSE amb els seus stakeholders.

2. PRESENTACIÓ

En el nostre país, seguint les pautes marcades en altres països de la Unió Europea, comencen a desenvolupar-se un conjunt de projectes i programes orientats a donar eines per potenciar la responsabilitat social entre les petites i mitjanes empreses del territori. No és aquest un fet casual. Per una banda, la Comissió Europea, en els seus darrers comunicats, ja explicita la necessitat i l'oportunitat que el concepte de la RSE arrela en el gruix del teixit econòmic de la Unió. Per altra banda, l'interès públic, mediàtic i acadèmic al voltant de la RSE, centrat fins ara sobretot en l'actuació de les grans empreses, comença a ampliar la seva atenció per encabir creixentment l'actuació de les pimes.

Per procedir a una tasca d'aquest tipus, per ampliar el nostre coneixement respecte a l'actuació social i mediambiental de les pimes i, sobretot, per oferir eines concretes que possibilitin la introducció de la RSE en la gestió habitual de l'empresa creiem que és imprescindible conèixer quina és la percepció d'empresaris, directius i treballadors al voltant d'aquesta qüestió.

S'amaga darrere aquesta aproximació un doble propòsit. En primer lloc, no hi pot haver cap eina de gestió que es pretengui útil, cap projecte compartit que abasti l'actuació de les empreses que no compti amb la complicitat i tingui en compte el punt de vista d'empresaris i treballadors. Si realment pensem i volem convertir la RSE en una forma habitual de funcionar en el mercat, cal imprescindiblement lligar amb les aspiracions, el llenguatge i les expectatives de les empreses.

Segonament, la percepció de la RSE no pot estar lligada a una visió bonista de la gestió empresarial i, consegüentment, no pot plantejar-se com una aspiració necessàriament costosa i supèrflua en la manera de fer negocis. Altrament, no ens sembla que sigui possible avançar d'una

manera decidida en el terreny de la RSE, almenys per al cas de les empreses de dimensió petita i mitjana.

És per aquest doble motiu que hem donat tot el protagonisme, un cop més, a les pimes a l'hora d'aproximar-nos a la seva visió del que és i no és la RSE. I més concretament, és amb aquesta finalitat que hem volgut explorar en la línia d'altres estudis en quina mesura és possible introduir pautes de competitivitat responsable en la pime que siguin alhora positives per a l'empresa i per a la societat en la qual opera.

A banda de la sistematització i dels accents i subratllats que són obra dels autors d'aquest text, el gruix del document, les citacions i els temes apareguts, són obra de la trentena de participants que han passat pels diversos diàlegs mantinguts. Unes converses que creiem que ens aporten una nova visió de les possibilitats d'arrelament de la RSE entre les pimes i, d'una manera específica, un coneixement important sobre què cal tenir en compte a l'hora de vehicular els esforços públics i privats per promocionar la competitivitat responsable en les pimes.

Un agraïment especial, en aquestes primeres ratlles, ha d'anar als promotors del projecte Marc Català de la RSE en les Pimes, una iniciativa impulsada per la Generalitat de Catalunya (departaments d'Economia i Finances, Treball i Indústria, Medi Ambient i Habitatge i COPCA), per la Diputació de Barcelona i per PIMEC, CECOT, CCOO i UGT. A tots, doncs, el nostre agraïment.

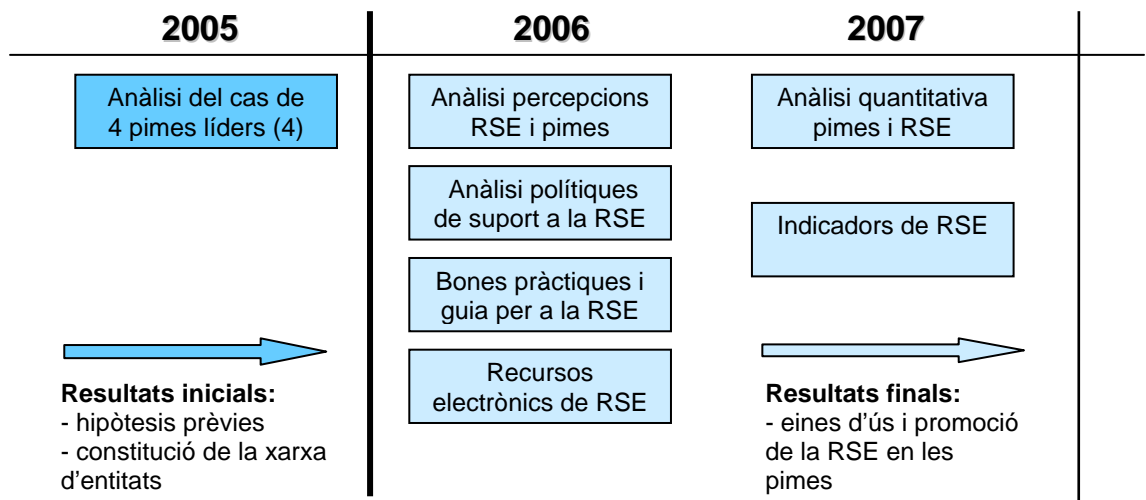
Josep M. Lozano i David Murillo
Institut d'Innovació Social

Barcelona, octubre 2006

3. INTRODUCCIÓ

Les pimes¹ representen actualment el gruix de l'esforç productiu de l'economia d'aquest país. Amb un total del 99 % de les empreses catalanes, el 75 % de l'ocupació i el 59 % del valor afegit produït per l'economia catalana, les pimes representen un sector empresarial clau per fer avançar la responsabilitat social de l'empresa en el territori. Amb aquest objectiu es va crear la xarxa d'entitats involucrades en aquest document, el primer d'un conjunt de materials elaborats en el projecte Marc Català de la RSE i les Pimes.

Aquest projecte té per objectiu acostar la RSE al teixit productiu local, a les 470.000 pimes del territori,² amb el desplegament d'un conjunt d'estudis, eines i materials específics la seqüència temporal dels quals apareix breument exposada en aquest quadre:

TAULA 1: Temporalització del projecte Marc Català de la RSE i les Pimes

¹ Aquest projecte ha comptat amb el suport financer de la Generalitat de Catalunya (departaments d'Economia i Finances, Medi Ambient i Habitatge i Treball i Indústria i COPCA) i de la Diputació de Barcelona.

¹ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/index_en.htm

² Totes aquestes dades han estat tretes de l'*Anuari de la Pime Catalana 2005*, elaborat per Pimec.

El present text té, doncs, per propòsit donar a conèixer el resultat d'una anàlisi de les percepcions que els principals agents econòmics del nostre país, empresaris i treballadors, tenen al voltant del concepte de responsabilitat social de l'empresa. La intenció del treball realitzat ha estat copsar aquells elements considerats a priori fonamentals de qualsevol projecte que pretengui impulsar la RSE (definició del concepte, vinculació de la RSE amb la competitivitat, paper dels empresaris i de l'Administració, eines i polítiques públiques) i, més concretament, servir de referència orientativa en el treball futur de la Xarxa en aquest camí.

Els resultats que es presenten a continuació són una primera aproximació al concepte de la RSE vist des de la perspectiva de la pime i es configuren en forma d'un conjunt d'idees força a tenir en compte per part de qualsevol entitat, especialment administracions públiques, que vulgui compartir les línies d'aquest treball. No es tracta, doncs, amb aquest informe de donar per tancat un tema encara força complex i desconegut sinó, específicament donades les limitacions temporals i l'abast de l'estudi, esdevenir una pedra de toc, un element de reflexió que incorpori el que els veritables protagonistes, directius i treballadors, pensen al voltant del concepte de la RSE.

El nostre enfocament ha estat deixar parlar els entrevistats i aconseguir una primera aproximació del que és i pot arribar a ser la RSE en aquest col·lectiu. El fet de seleccionar, citar i subratllar determinats posicionaments té el propòsit de remarcar la importància, la reiteració i l'interès de les opinions formulades amb la vista posada en ulteriors treballs que es puguin dur a terme per tal de fer avançar la RSE en aquest col·lectiu.

4. METODOLOGIA

▪ **Propòsit i mètode de treball**

Aquest estudi s'ha enfocat en l'anàlisi de quatre elements considerats prèviament com a rellevants per a l'impuls de la RSE en les pimes. Temes que, al llarg de sessions de debat sota la forma de focus groups (FG), es plantejaven seguint aquests quatre eixos:

La RSE i la seva relació amb la competitivitat: Què és la RSE per a una pime? Com ajuda la RSE les empreses? Com podria ajudar?

Paper de l'Administració en l'impuls de la RSE: Quin impuls poden esperar les pimes per part de l'Administració? Per quines vies?

L'ús d'indicadors i qüestionaris d'autoavaluació: Quins serien els més adients? Quin format tindrien? Quines àrees abastarien (de stakeholder)? Com caldria treballar-hi? Per què ens servirien?

Bones pràctiques de RSE: Què és un "bon exemple"? En què poden incentivar els bons exemples a les pimes a avançar en la RSE? Com servirien aquests "bons exemples" a les pimes? Quines bones pràctiques coneixeu?

Les reunions realitzades amb els grups s'han fet seguint el format de FG, que implica la realització de reunions de diàleg entre un grup d'assistents homogeni en la seva composició, al qual es plantegen qüestions obertes. Totes les sessions han tingut una durada entre 1 h 45 min i 2 h i han estat realitzades en seus de les diferents entitats participants en aquest projecte (COPCA, ESADE, CCOO i PIMEC).

- **Nombre i perfil dels participants dels diàlegs**

Les dades que a continuació es presenten són el resultat de realitzar cinc FG diferents, que han tingut lloc entre els mesos de març i juny de 2006. Cada FG va ser realitzat amb un perfil específic, treballadors o directius, per tal de procurar un marc de referència comú en les expressions formulades així com per afavorir el sentiment de complicitat en el grup.

Tres dels FG es van realitzar amb directius o empresaris de pimes catalanes. Cadascun d'ells amb un perfil específic que, no d'una manera exhaustiva però sí selectiva, ens permetia una primera aproximació a com diferents col·lectius empresarials perceben actualment la RSE. El primer dels FG va ser realitzat amb un grup d'empresaris i directius de pimes internacionalitzades, sense un coneixement específic en RSE. El segon, amb directius de pimes conscienciades per la RSE i que, d'una manera o d'una altra, duen a terme alguna actuació en aquest camp. L'últim va ser realitzat amb empreses compromeses amb la posada en marxa de la RSE i signants del Pacte Mundial³ de les Nacions Unides.

Com podem observar en les taules que a continuació s'expliciten, els FG van ser realitzats amb 7, 8 i 5 directius respectivament, representants d'empreses petites, d'una facturació entre els 300.000 € i els 25 M€, amb un nombre de treballadors entre els 5 i els 120, i bàsicament del sector de serveis.

<i>Càrrec</i>	<i>Anys d'antiguitat</i>	<i>Sector</i>	<i>Nombre de treballadors</i>	<i>Facturació</i>
Director exportació	13	Àudio professional	85	16 M€
Gerent	12	Serveis	120	6 M€
Soci-director	15	Arquitectura i enginyeria	80	4 M€
Soci-director	9	Serveis	19	1 M€
Gerent	10	Telecomunicacions	20	1 M€
Gerent	4	Metal·lúrgic	75	10 M€
Conseller delegat	20	Product. auxiliars i colorants ind. tèxtil	90	25 M€

³ <http://www.pactomundial.org/>

TAULA 2: Focus group 1: empreses internacionalitzades

Càrrec	Anys d'antiguitat	Sector	Nombre de treballadors	Facturació
Gerent	25	Químic	15	1 M€
Director general	10	Químic	16	1,2 M€
Directora de Comunicació	1	Sanitat	17	1 M€
Direcció	3	Sanitat	17	1 M€
Gerent	13	Servei de pintures	80	7 M€
Responsable RH	4	Metal·lúrgic, estampació metàl·lica	25	4 M€
Director general	15	Enginyeria	53	3,9 M€
Directora general	7	Formació i consultoria	14	1 M€

TAULA 3: Focus group 3: empreses interessades en la RSE

Càrrec	Anys d'antiguitat	Sector	Nombre de treballadors	Facturació
Director	7	Consultoria RSE i màrqueting social	6	300.000 €
Soci-consultor	10	Consultoria	5	350.000 €
Adjunt Direcció	3	Metal·lúrgic	75	12.000.000 €
Gerent	14	Consultoria RSE	6	400.000 €
Director tècnic	-	Consultoria RSE	6	400.000 €

TAULA 4: Focus group 5: empreses signants del Pacte Mundial

Pel que fa a les sessions amb treballadors, van ser realitzats dos FG amb representants sindicals preferentment de pimes. Com s'observa a continuació, aquesta preferència no va poder ser plenament respectada en la mesura que només 4 dels 13 treballadors que van participar-hi representaven empreses de menys de 250 treballadors en plantilla. En aquest punt creiem interessant fer un comentari: la realitat econòmica al nostre país, com a la majoria del nostre entorn, mostra la baixa sindicació dels treballadors de les pimes. D'aquí s'extreu, si més no parcialment, el perfil de treballador de gran empresa dels assistents a aquest FG.

El primer dels FG va ser realitzat amb treballadors sense un coneixement específic de RSE i el segon amb gent formada, i alguns d'ells mateixos formadors, en diferents àrees de la RSE.

Càrrec	Anys d'antiguitat	Sector	Nombre de treballadors	Facturació
Treballador qualificat	17	Manufactures primeres matèries químiques	430	200 M€
Operari químic	17	Química	169	-
Consultor	5	Consultoria	70	-
-	10	Automoció	330 (Espanya)	-
Operari	28	Perfumeria	450	-
Eficiència Sistema Productiu	11	Metall / automòbil	330	75 M€

TAULA 5: Focus group 2: treballadors sense coneixements previs en RSE

Càrrec	Anys d'antiguitat	Sector	Nombre de treballadors	Facturació
-	27	Financer	6.000	-
Delegat vendes	34	Químic	2.000	-
Oficial administratiu	34	Químic	2.000	-
Responsable àrea sensibilització	9	Cooperació Desenvolupament	6	-
Formador	10	Serveis	13	-
-	17	Serveis	70	6 M€
Cap de projectes	19	Telecomunicacions	-	-

TAULA 6: Focus group 4: treballadors amb coneixements previs en RSE

- **Procés de transcripció, codificació i anàlisi de les dades**

El conjunt de les dinàmiques de grup van ser enregistrades en vídeo i transcrites íntegrament en paper. A partir d'una primera lectura dels materials i conjuntament amb les notes preses in situ durant la reunió es va procedir a una anàlisi de les idees força plantejades en cadascun dels subapartats. S'ha prestat una atenció especial a les idees més repetides per part dels diferents assistents, que s'han mostrat per mitjà de citacions quan ha estat possible.

Totes les citacions van acompanyades d'un codi identificatiu del perfil del participant. Les xifres inicials fan referència a les línies de la transcripció del FG. A continuació, les tres primeres lletres identifiquen el participant; les següents, el seu rol dins l'empresa (empresari/directiu o treballador); seguidament, si és una empresa que competeix via cost o no, si té filials fora del país o no en té, si el participant té formació prèvia en RSE i, per últim, la dimensió de l'empresa (petita o mitjana). La n minúscula

representa absència d'aquesta característica i el guionet (-), que no se'n tenen dades.

PARTICIPANT	EMPRESARI O TREBALLADOR	COST	INTERNACIO- NALITZADA	FORMACIÓ EN RSE	PETITA O MITJANA
XXX	E	C	I	F	P
	T	nC	nl	nF	M

TAULA 7: Codificació

Malgrat que no s'hagin treballat específicament cadascuna d'aquestes característiques, sí que s'ha deixat constància del perfil de cada participant i cada empresa per a possibles i ulteriors anàlisis de les dades. La importància de conèixer si qui parla és treballador o directiu o si té una formació prèvia en RSE sembla inqüestionable. Sembla igualment rellevant saber si l'empresa competeix via cost,⁴ si és una empresa oberta a dinàmiques de competència internacional o si la seva dimensió és mitjana o petita. Per al nostre treball només s'han apuntat aquestes característiques per avaluar i situar cadascun dels comentaris realitzats.

Totes les dades dels FG s'han treballat agregadament i les citacions dels participants apareixen de manera agrupada amb independència de les seves característiques personals o les de la seva empresa.

⁴ Si la característica de *competència via cost* apareix especificada és com a resultat de les manifestacions que el directiu o el treballador han fet durant el *focus group*. Malgrat que, sens dubte, caldria una anàlisi més específica de què és el que cadascú entén per competència via preu, s'ha considerat interessant incloure aquest apartat a l'efecte de la classificació de les citacions.

5. ANÀLISI DE PERCEPCIONS. PUNTS TRACTATS I PAUTES A SEGUIR

Aquest és un primer treball d'aproximació a la percepció de la RSE per part de les pimes de Catalunya. Les reflexions i les citacions d'aquest document no representen, per si mateixes, una anàlisi exhaustiva del parer de les empreses al voltant de la RSE. Certament, el perfil dels assistents als diàlegs i la representativitat dels entrevistats són força diversos. Ben igualment, sense entrar en el detall, queda clar que el coneixement de l'estat de la qüestió per part de cadascun d'ells és també molt diferent. Des del directiu d'autoria especialitzada en temes de RSE fins al treballador o petit empresari que amb prou feines ha sentit parlar del concepte, es presenten efectivament una important diversitat d'opinions i *receptes* al voltant de la RSE.

Ara bé, queda clar que, si comparem els resultats obtinguts amb el que la literatura especialitzada i les darreres recomanacions i anàlisis de cas mostren, hi ha espai suficient per pensar que la posició de l'empresari i del treballador català respecte a la seva contrapart europea no és gaire diferent. Del seu posicionament, doncs, se n'extreuen els següents apartats que creiem que convé subratllar.

- **Principals reflexions aportades**

- a) **El concepte de la RSE i la seva relació amb la competitivitat de l'empresa**

Per bé que existeixen encara dubtes i en menor mesura recels envers el concepte i la seva assumpció com a cost o com a inversió, especialment per part d'aquells empresaris sotmesos a fortes pressions de la seva

La RSE a les pimes i a les grans empreses:

*Jo crec que en el cas de les pimes [la RSE] és bàsicament per principis, és a dir, [...] acceptar [fer] les coses ben fetes perquè era la manera d'entendre l'ètica i la responsabilitat [...]; i entenc que el tema de necessitat i de moda són més les grans empreses [...]; qualsevol empresa d'aquestes ja no pot estar en el mercat [...] si no està començant realment a aplicar aquest tipus de responsabilitat.
139-148AOBENCIFP*

competència internacional,⁵ una notable majoria dels participants en els FG van posar en relleu la potencialitat de la RSE per incrementar la competitivitat de l'empresa. És important remarcar en aquest sentit que són els empresaris més involucrats en la posada en marxa de polítiques o pràctiques de RSE els que es manifesten amb més contundència en aquesta relació entre RSE i competitivitat de l'empresa.

Sobresurt, al nostre parer, la RSE com un mecanisme, una aproximació o un mètode de gestionar els intangibles de l'empresa per part de la pime. Així, els participants han posat l'èmfasi en aspectes que tenen a veure amb les relacions entre direcció i treballadors, en la creació d'un millor clima laboral via RSE, en l'important paper que l'empresa pot jugar en la creació d'un model sostenible de conciliació de la vida familiar i la laboral i en l'impacte d'aquestes mesures en el bon funcionament de l'empresa. S'ha parlat de la RSE com un projecte a llarg termini, vinculat a empreses amb voluntat de mantenir-se en el mercat, no pas com a model de gestió per a empreses especulatives o abocades al curt termini. S'ha plantejat també la RSE en termes de reducció de riscos en diferents àmbits: de gestió, de seguretat i de salut.

Un altre aspecte interessant ha estat subratllar la necessitat de lligar l'aproximació a la RSE a les particularitats de cada sector productiu, a les dinàmiques de mercat específiques a què cadascuna d'aquestes empreses ha de fer front, al perfil professional dels treballadors, a l'edat dels equips directius (més joves, més oberts a la seva aplicació) i al grau de

RSE: motivació social i econòmica

[...] jo sempre dic que qui ho fa, qui ho fem, ho fa per principi, perquè ens sentim bé, podem beneficiar les persones de l'empresa i les de l'entorn, però també per egoisme, perquè està molt clar que si la gent està a gust, i la gent es desenvolupa, i la gent creu, ho fa a casa teva. (283-292PRTENCNIFP)

Però al final el que marca són uns resultats, no només econòmics, sinó de satisfacció de treballadors, de clients, de relació amb els proveïdors, etc. El que marquen són els resultats. Si no m'ajuden a millorar els resultats tangibles, per molt intangibles que siguin, difícilment hi veig un futur a llarg termini. (606-612CMPECIFP)

⁵ Pensem específicament en aquells que competeixen via preu.

pressió legislativa existent en els països on actuen. La dimensió de l'empresa també ha sobresortit com un element important, així com la gradualitat amb què les empreses han de plantejar-se començar a donar passos cap a la posada en pràctica d'actuacions en matèria de RSE. Sembla igualment rellevant subratllar l'opinió d'alguns empresaris que han vinculat la RSE amb l'existència de benefici empresarial: per aquests, sense marge econòmic per fer-ho, no té gaire sentit el seu plantejament.

S'ha comentat també l'impacte d'imatge que les pimes poden aconseguir via la RSE. Guanyos de reputació externa poden servir per guanyar notorietat de marca, per atraure i retenir els millors treballadors, per aprofundir en millores relacionades amb la qualitat i l'autoexigència de la plantilla. Indicadors de mesura de la RSE estàndards, amb criteris homogenis i comparables per sectors poden ajudar a promoure la RSE.

Les empreses internacionalitzades han plantejat la característica de la seva doble dimensió d'empresa responsable: cap a la comunitat on tenen la seu i cap a les societats

La RSE com a eina de reducció de riscos:

Implantar un sistema de gestió de la RSE pot comportar establir un sistema pel qual un estalvia, un identifica, i després analitza i es posa al dia de la legislació que se li aplica en matèria de prevenció, de medi ambient.
426-433AJLENCIFP

i països on actuen les seves filials. En

aquestes dinàmiques, algunes de les empreses que competeixen via preu temen que la RSE pugui esdevenir un fre davant la competència, sovint deslleial, d'empreses que no sols no realitzen cap pràctica de RSE, sinó que es caracteritzen per incomplir sistemàticament els requeriments legals internacionals o dels mateixos països on

operen.

RSE i rendibilitat empresarial:

Seria bo que des de l'Administració es liderés l'elaboració d'un codi, un document, amb totes les pràctiques a poder fer, i que ens permetés aplicar en la mesura de les nostres possibilitats [...]. Jo segueixo pensant que té un efecte a llarg termini d'obtenir més beneficis per a l'empresa. (965-972CAAENCIFP)

RSE i especulació:

Si una empresa tiene el interés productivo únicamente, además en corto tiempo, de ganar dinero, jamás hará una cosa así. Jamás. (227-230SIJPTCNINFM)

Per a les empreses de serveis que competeixen en mercats exteriors, la RSE pot ser una oportunitat per posar en marxa processos d'internacionalització que demanen canvis importants en els perfils laborals dels treballadors. També es remarca la idea que el concepte de RSE que es pugui desenvolupar a occident pot transmetre's a la resta del món per la via dels vasos comunicants, de la mateixa manera que ha passat amb la legislació laboral internacional.

La doble dimensió de la responsabilitat en les empreses internacionalitzades:

*Una empresa nacional amb 1.000 treballadors que passi la producció a la Xina i acomiadi 900 treballadors perquè l'empresa pensi que és l'única manera de salvar 100 llocs de treball, això és un sentit alt o baix de RSE?
(918-922CRNECIFP)*

L'aplicació gradual de la RSE a les pimes:

*Posar la marca a la samarreta de l'equip de futbol del barri [...] és RSE. [...] les pimes poden començar per aquí. [...] depèn de la magnitud, depèn de les aspiracions, depèn dels coneixements, [...] no han de començar estrictament amb unes coses tan i tan formals i tan estàndards com és una norma certificable, poden començar amb petits projectes, locals [...], i anar a coses més específiques, no? A partir d'aquí [...], si tenen intenció de demostrar a tercers que compleixen uns requeriments específics [...]
278-287AJLENCIFP*

Les empreses han reclamat majoritàriament una definició clara del concepte de RSE: què és i què no és la RSE. Es demana igualment que es difongui el concepte especialment fent èmfasi a dissoldre malentesos com el de la RSE entesa com el simple compliment de la llei. Molts dels participants, tant directius com treballadors, han atacat durament les pràctiques de RSE de les grans corporacions pel que, consideren, tenen de "maquillatge empresarial" i de campanya de màrqueting. Tot i que al parer de molts d'ells existeix la visió que "el mercat acaba posant a cadascú en el seu lloc", especialment en el cas d'aquells empresaris que duen a terme polítiques de RSE exclusivament utilitaristes.

El pes dels diferents stakeholders en l'aplicació de polítiques de RSE també ha estat un element de debat. Els treballadors han demanat la seva implicació en aquests processos, i han subratllat el

paper determinant dels consumidors i del mercat en el futur de la RSE com a paradigma i en la possibilitat d'actuar de manera responsable cap a les comunitats locals com a via fàcil perquè les pimes avancin en la RSE. Per diverses bandes s'ha qüestionat el funcionament de certificacions i l'atorgament de premis de RSE per bé que, paradoxalment, un nombre important de manifestacions tant de treballadors com d'empresaris han subratllat la importància d'avançar en aquest camí.

IDEES FORÇA: RSE i COMPETITIVITAT

1.-Definició de RSE i relació amb la competitivitat

- La RSE és una eina d'integració i desenvolupament de la vida personal i la professional que permet buscar l'equilibri empresa-treballador sense haver de deslocalitzar.
- La RSE es pot entendre com un compromís amb l'equip professional.
- La RSE és la limitació personal de l'empresari en la presa de decisions basant-se en la seva escala de valors.
- La RSE és una eina d'educació laboral i social per als treballadors.
- La RSE és una via d'integració dels treballadors dins l'empresa.
- La RSE participa de la visió del treball com a part important d'una vida feliç.
- La RSE significa la consideració del treballador no només com a empleat de l'empresa sinó també com a membre de la societat.
- La RSE és entesa com a eina de flexibilitat laboral.
- La RSE participa de la importància dels incentius no econòmics en la retribució.

2.-Visió de la RSE com a eina de competitivitat a llarg termini

- La RSE forma part d'un projecte a llarg termini.
- La RSE és una eina de retenció del talent.
- La RSE ha de ser rendible per a les empreses.
- La RSE és una eina de reducció de riscos també en matèria de riscos laborals.

3.-Existeixen diferències en la motivació i en l'aplicació de la RSE segons les peculiaritats internes i externes de cada empresa

- La RSE varia en cada empresa segons factors interns i externs com visió empresarial, país, grandària, sector, perfil professional dels treballadors o legislació existent.
- Existeixen diferents motivacions de les empreses en funció de la seva dimensió a l'hora d'aplicar polítiques de RSE.
- La introducció de la RSE en les pimes hauria de ser gradual, començant amb petits projectes abans de plantejar-se avançar cap a la certificació.
- Es consideren els factors interns de la RSE com els més pròxims a la pime.
- El factor generacional és rellevant en l'aplicació de polítiques de RSE. Hi ha més facilitat i predisposició en equips joves.

4.-Es fa palesa la necessitat d'indicadors de valoració comparables que permetin una anàlisi crítica dels efectes reals de les polítiques de RSE aplicades

- Existeix un problema d'estandardització a l'hora de qualificar, mesurar i validar la RSE.
- Es remarca la importància d'unificar criteris sobre indicadors a escala internacional.

5.-Buscar l'excel·lència en el treball és un motor de millora social i empresarial via millora en la reputació interna i externa

- Existeix la convicció que l'excel·lència en el treball és un benefici per a la societat.
- El treball ben fet en tots els aspectes genera una reputació externa positiva per a l'empresa mitjançant el boca-orella, sobretot en el seu entorn.
- Els proveïdors ben atesos es poden convertir en comercials.

- La RSE pot aportar increments en la reputació interna. Es consideren creixentment variables retributives no econòmiques com a factor per voler treballar en una empresa.
- Existeix una correlació entre RSE, qualitat i autoexigència.

6.-La regulació pública i la RSE poden ser elements generadors de cost i/o de difusió internacional del concepte

- La RSE pot ser un factor negatiu per a la competitivitat i pot empènyer cap a la deslocalització.
- La globalització pot fer avançar la RSE per l'efecte dels vasos comunicants: els empresaris de països amb un nivell de regulació més baix hauran de complir les normatives nacionals del primer món per poder exportar.
- La RSE es pot plantejar o com a cost o com a inversió.

7.-Cal una definició clara de la RSE per al seu correcte desenvolupament

- Es considera clau tenir una clara definició del que és i el que no és la RSE. No es percep una definició única en l'actualitat.
- No es coneix el concepte de la RSE entre les pimes tot i que en molts casos s'estigui aplicant des dels inicis de l'empresa.
- En certes empreses la RSE es confon amb el fet de complir la llei.
- La RSE ha d'entendre's com un factor integral de l'empresa no fragmentable segons interessos i conveniències.

8.-Existeix una visió negativa de les polítiques de RSE fetes només per la seva utilitat; centrades exclusivament en el negoci i no en els valors de l'empresa

- Hi ha la convicció que una política utilitarista de RSE no és sostenible a llarg termini. El mercat posa a cadascú al seu lloc.

- Es percep una aproximació utilitarista a la RSE per part de les multinacionals. En aquestes empreses és una qüestió de caire polític i d'estratègia seguint el seu propi interès.

9.-Es planteja com a problemàtic el pes específic que han de tenir els stakeholders en les polítiques de RSE de l'empresa

- Es qüestiona la unilateralitat de l'empresari en la presa de decisions de les polítiques de RSE al marge dels stakeholders.
- Es planteja la importància dels consumidors en les polítiques de RSE.

10.-Es percep falta de credibilitat, confiança i sensibilització de la societat cap a la RSE

- Existeix desconfiança en els segells de RSE.
- La conscienciació social sobre la RSE ha de ser gradual, sabent que mai serà total.
- A l'Estat espanyol manca la sensibilitat en qüestió de RSE en comparació d'altres països com és ara la Gran Bretanya.

11.-Existeix una visió global de la responsabilitat de l'empresa deslligada del seu entorn geogràfic

- Cal buscar una relació responsable de l'empresa amb la població on aquesta s'ubica a partir d'aspectes com ara ocupació, formació, discapacitats o guarderies.
- La PIME té més facilitat per arrelar-se en el seu entorn local.

12.-El poder de negociació de l'empresa en la cadena de valor és un factor clau

- El poder de negociació és considerat com un element clau en l'aplicació de polítiques de RSE en uns mercats on la cadena de valor del producte és fragmentada en diverses empreses de

diferent dimensió i poder de decisió. Existeixen pimes captives o pimes que controlen el procés productiu.

13.-La visió de la responsabilitat de l'empresa es presenta deslligada del seu entorn geogràfic

- Es té una visió de l'empresa deslligada del seu entorn geogràfic i històric immediat: "No destrueixo un lloc de treball si en creo un altre en un altre indret".

b) El foment de la RSE des de l'Administració

Per a la pràctica totalitat dels participants el paper que ha de jugar l'Administració en el terreny de la RSE és clau i cal dur-lo a terme al costat de les empreses i dels treballadors. Alguns directius han demanat per part de l'Administració un esforç en l'assumpció dels costos inherents a les polítiques de RSE i han subratllat també el que podríem definir com a responsabilitat social de l'Administració (RSA). En aquest apartat, els entrevistats (fonamentalment els empresaris) han presentat una doble visió del que seria aquesta RSA: d'una banda, la responsabilitat de l'Administració en tant que és creadora de normes i òrgan fiscalitzador i en tant que és empresa ella mateixa; i, de l'altra, la responsabilitat de l'Administració en tant que és organisme amb la capacitat de potenciar la RSE en el teixit productiu del país.

El paper de l'Administració en l'impuls de la RSE:

L'Administració estarà fomentant la RSE, però crec que haurien de pensar: "Heu de fer això, però us ajudarem a fer-ho".
(962-963CRNECIFP)

En el primer dels sentits s'ha demanat un especial esforç fiscalitzador cap aquelles empreses que incompleixen la llei i que representen una competència deslleial per a les empreses que sí que la compleixen. També s'ha demanat la penalització de comunicacions enganyoses en el camp de la RSE. S'ha apuntat com a línia a seguir per part de l'Administració responsable que apliqui la llei vigent abans de crear-ne de nova. Iniciatives com l'actual de promoció de l'ocupació estable per part de l'Administració són també vistes com a motor de polítiques empresarials de RSE.

La RSE no suposa la substitució de la llei:

No, la regulació legal fa falta [...]; després hi ha la branca del dret, això és, el dret mercantil; per tant, aquesta necessitat d'anar regulant el comportament dels mercaders segueix sent necessària, en la qüestió mediambiental, etc.
581-586S2TPTNCNIFP

En la segona accepció, l'Administració hauria de distingir més clarament on acaba la llei i on comença la RSE i quin és el marc d'actuació d'aquesta RSE. També es demana de l'Administració, bàsicament per part dels treballadors, que la RSE no substitueixi el dret mercantil ni el laboral; que l'Administració doni amb la seva intervenció més transparència als premis i reconeixements fets en aquesta àrea, que promou el concepte per via de guardons, publicacions i finançament de recerques o subvencions, tal com ja duen a terme altres territoris de l'Estat.

Un altre aspecte remarcable per part d'alguns dels treballadors i empresaris ha estat demanar que es tingui en compte la RSE per mitjà de les licitacions públiques, com a via de promoció i difusió del concepte. En un sentit més genèric, tot i que adreçant-se a l'Administració pública, alguns dels directius participants han subratllat el vincle existent entre la valoració que la societat fa de la RSE i l'educació moral dels ciutadans. Així, doncs, s'ha emfasitzat el fet que només una societat educada en valors, que participi de principis comunitaris i del valor treball, pot crear el coixí en què realment pugui quallar a llarg termini aquesta idea.

La promoció de certificacions per via de desgravacions fiscals s'ha plantejat també com una idea possible per a la promoció de la RSE. Propostes formatives que abastin les àrees de sinistralitat laboral, salut i higiene laboral, i el reciclatge professional representen també una via possible per fer avançar la RSE amb l'ajut de l'Administració.

Eines necessàries de RSE:

*[El] que s'ha de fer és fer guies, dir [...], explicar experiències, el que ha fet cada empresa; ensenyar el camí jo crec que és el que realment es necessitava; pel que estem veient de les empreses jo veig molt més la necessitat de dir "escolta, què puc fer en aquesta àrea; escolta, àrea de RH, com pots aplicar la RSE [...], aquests camins, això ho pots fer així, aquesta empresa ho ha fet així"; crec que realment és la funció més [idònia] [...] que podria fer l'Administració.
798-805 AOBENCIFP*

IDEES FORÇA: EL ROL DE L'ADMINISTRACIÓ

1.-La RSE s'entén com un compromís necessàriament compartit entre els diferents stakeholders

- Es té una visió de l'empresa com l'agent que més ha de contribuir a la RSE però no necessàriament ha de fer front en exclusiva als costos derivats de la seva aplicació.
- La RSE porta a un model de gestió més complex en què l'Administració ha d'ajudar l'empresa.
- Existeixen experiències de deslocalització per millorar la competitivitat amb redefinició de funcions per part dels professionals de l'empresa.
- Els empresaris consideren que la transparència entre empresari i treballadors seria viable si es donés tant en els bons com en els mals moments, fet que els treballadors —pensen— no acceptarien.
- Els interessos de l'empresari i dels treballadors han de ser comuns.

2.-Es fa palesa la necessitat de distingir entre polítiques de RSE i la llei a complir

- Hi ha experiències de foment de la inserció laboral de grups amb dificultats especials que són un bon exemple de RSE.
- No s'haurien d'introduir noves lleis sense aportar paral·lelament els mitjans per complir-les.
- L'Administració hauria de ser l'agent encarregat de definir clarament el marc de la RSE.
- Cal controlar que la RSE no suposi la substitució del dret mercantil.
- Cal una definició clara del que és i el que no és la RSE per evitar que passi a ser un cul de sac conceptual.

3.-Es fa una valoració ambivalent de les eines emprades per l'Administració en la promoció i divulgació de bones pràctiques en RSE

- Existeix una visió negativa dels criteris emprats en l'atorgament de premis de RSE, que són vistos d'una manera poc transparent.
- Es pot promocionar la RSE mitjançant: premis, investigació, publicacions, donar informació clara a l'empresa, evitar desigualtats territorials en regulació nacional i europea.
- A Catalunya podem aprendre d'altres territoris com Biscaia on se subvenciona la certificació en SGE21 o AA1000 amb 3.000 €.

4.-Agent responsable de la protecció i distinció de les empreses i productes que compleixin amb certs estàndards en RSE

- Les empreses tenen la necessitat de polítiques que protegeixin i distingeixin els productes que compleixen la normativa mediambiental davant d'importacions netament més competitives però que incompleixen els requisits legals en part o en la totalitat de la cadena de valor.
- Es palesa la necessitat d'ajudar amb subvencions les pimes que realitzen un esforç en RSE per tal que la informació d'aquest esforç arribi al client final.
- Cal penalitzar la comunicació enganyosa de bones pràctiques.

5.-Potencialitat per part de l'Administració de l'exemplaritat en l'aplicació de polítiques de foment de la RSE

- L'Administració podria requerir aquestes pràctiques amb criteris socials en les licitacions.
- Es pot avançar en l'auditoria interna com a via per a l'aplicació de la RSE dins l'Administració pública.

6.-Desconeixement en les pimes de les polítiques públiques sobre RSE existents

- Es palesa un desconeixement de les polítiques actuals sobre aquesta qüestió.

7.-Importància del model educatiu i el sistema de valors socials per al desenvolupament d'eines de RSE

- Hom considera que el sistema educatiu té molt a fer per potenciar el valor treball entre els joves: la responsabilitat social és un deure social i no només de l'empresa.
- Hom considera la responsabilitat del treballador com a punt clau per al progrés de la RSE.

8.-Necessitat que l'Administració actuï com a garant del compliment de la legislació vigent

- Cal fer complir la llei abans de crear noves regulacions.

9.-Necessitat de formació especialitzada i eines per a l'aplicació de polítiques de RSE

- Es palesa una manca d'ajut públic per a la formació dels consellers d'administració i una falta d'eines a les empreses per aplicar polítiques de RSE.

10.-RSE promoguda per l'Administració com a eina de millora de la relació entre la vida personal i la professional

- Les polítiques de foment d'estabilitat laboral per als treballadors són RSE des de l'Administració.

11.-La RSE pot ser una eina per al desenvolupament de la competitivitat de l'empresa amb l'impuls públic

- Sinistralitat, salut, formació i reciclatge podrien ser elements clau d'un impuls competitiu en clau de RSE i fet amb el suport públic.

c) L'ús d'indicadors i de qüestionaris d'avaluació en RSE

S'ha arribat a un cert acord per presentar qualsevol iniciativa d'elaboració d'indicadors de RSE com a útil en la mesura que ajudi l'empresa en la seva gestió i, per part dels empresaris, que aporti millores a la seva competitivitat. En aquest sentit, els indicadors han de marcar el camí a la gestió, han d'aportar un sistema de mesura, han de ser comparables amb el sector i, en l'extrem, han de poder certificar-se. També es considera important que els indicadors puguin ser contrastables i que demostrin una actuació de RSE continuada al llarg del temps.

Avançar en l'elaboració d'indicadors implica treballar per obtenir uns indicadors mesurables i adaptables al perfil de cada empresa per sector i dimensió. Tot plegat, en un nombre ni excessiu ni insuficient per fer el seguiment del funcionament de l'empresa. Algunes empreses, especialment les auditores, han insistit a frenar qualsevol intent de ser excessivament creatius en el camp de l'elaboració de nous indicadors per evitar fer un pas més en la ja de per si important oferta de definicions, indicadors de mesura i certificacions. En un eventual procés d'elaboració d'indicadors els treballadors han remarcat l'interès que hi participin representants dels diferents stakeholders de l'empresa.

Indicadors de RSE i la seva utilitat:

D'entrada diria una cosa: siguin quins siguin els indicadors que es plantegin, crec que potser aquí l'Administració pública sí que podria fer un esforç d'establir per la seva banda algun tipus d'indicadors que després ens permetessin comparar-nos [...]. (784-786AJLENCIFP)

Ni indicadors, ni que agafi protagonisme en alguna cosa que ja està en el mercat, o sigui, si l'ONU ja s'hi ha posat, escolti, si vols fer com un japonès, copia i millora. Però no t'inventis coses... (1004-1011aMFEEnCIFP)

Jo puc fer-ho. Estaria encantat de fer el seguiment de tots aquests indicadors. A més, penso que és molt bo. Però si a la llarga el mercat global no ho acaba demanant, penso que té poca garantia d'èxit. (603-605CMPECIFP)

Al voltant de la qüestió de les certificacions, certament, la posició no ha estat unànime. Per a molts participants, l'abús i l'apropiació de determinades certificacions, aparentment buides de contingut, per part de grans empreses multinacionals ha fet baixar genèricament la credibilitat d'aquests segells. En aquest sentit, les certificacions, sense un esforç de verificació i auditoria al darrere, semblen, per a alguns participants, paper mullat. Algunes intervencions, però, han remarcat el fet que quan es disposi d'una certificació ISO de RSE (ISO 26.000, actualment en procés d'elaboració) realment s'aconseguirà una popularització del concepte de la RSE.

IDEES FORÇA SOBRE AVALUACIÓ I CERTIFICACIÓ

1.-Els indicadors de RSE han de ser eines útils per a la gestió competitiva de l'empresa

- Els indicadors han de dir a l'empresa quin és el bon camí. Sense un índex de mesura no es pot gestionar res.
- Es requereixen indicadors com a eina de gestió de la RSE. Aquests han de permetre mesurar la situació respecte al sector i han de possibilitar la seva certificació davant de tercers.
- Cal una eina que permeti el seguiment evolutiu de la gestió realitzada.
- Seria recomanable fer una guia d'aplicació, donar bones pràctiques per àrees, treballar indicadors (com els de Global Compact per a pimes) i exposar-ho en una web.

2.-Els indicadors han de ser objectius, mesurables, comparables i adaptables a la diversa realitat de cada empresa

- Calen indicadors sectorials i comparables entre empreses.
- Els indicadors han de ser útils i mesurables amb relativa facilitat.
- Massa indicadors espanten l'empresari i massa pocs són irrealistes.

3.-Perill de mal ús de les certificacions

- Es palesa impotència davant les multinacionals que usen certificacions en RSE però queden impunes davant les males pràctiques que puguin realitzar.
- Hi ha una pèrdua de confiança en la utilitat de les certificacions vist el cas de les certificacions de qualitat.
- La verificació de les certificacions es considera com a element clau per a la seva utilitat.

- Cal poder avaluar les conseqüències positives, negatives o inexistentes de l'impacte de certificacions com la ISO9001 en la seva implantació en el teixit empresarial.

4.-Condicionament de l'èxit d'indicadors i certificacions en funció del reconeixement que el mercat en faci

- Es considera que només si el mercat reconeix i demana les certificacions aquestes seran viables.
- Els indicadors han de ser una eina de gestió útil per a la millora dels resultats.
- En el mercat es dóna la necessitat de justificar les accions preses mitjançant certificacions.
- Es dóna la percepció que la ISO26000 esdevindrà la certificació futura de referència en RSE gràcies al prestigi internacional de la marca ISO.

5.-Complexitat en el desenvolupament d'indicadors i guies d'implantació de la RSE

- És criticable el Global Reporting Initiative (GRI) per la manca d'inclusió i definició del concepte salaris justos.
- En els grups de decisió d'un model d'indicadors o certificació en RSE hauria d'haver-hi representats i implicats tots els grups socials afectats.
- Cal introduir les formes de pagaments a proveïdors i les retribucions dels proveïdors als seus treballadors dins aquest model.

6.-Importància de la prioritització de l'objecte social de l'empresa envers altres actuacions en el disseny de les polítiques de RSE a aplicar

- Consideració de les accions relacionades directament amb l'activitat pròpia de l'empresa, com seguretat i formació, com a prioritàries en matèria de RSE.

7.-La RSE no hauria d'estar condicionada als resultats de l'empresa

- Les polítiques de RSE han de ser sostingudes en el temps i no fer-se només en cas que la situació econòmica de l'empresa ho permeti.

8.-Reputació empresarial com a indicador de bones pràctiques de RSE

- Ja es pot detectar que els treballadors seleccionen l'empresa on treballar segons la reputació del sector.

9.-Necessitat de la verificació de la RSE

- Es palesa la importància i la utilitat social de la verificació de les pràctiques sobre RSE comunicades per les empreses.

d) Bones pràctiques de RSE

Un dels resultats més notables d'aquest estudi ha estat constatar fins a quin punt existeix un desconeixement entre els assistents respecte del que podria considerar-se com una bona actuació en el camp de la RSE. Pesa molt especialment, tot i que no únicament, en la visió de molts treballadors la imatge publicitària amb què moltes gran empreses exposen a l'opinió pública les seves "bones pràctiques" de RSE.

Entre els exemples de bones pràctiques en el terreny de la RSE, sobresurt inicialment el d'aquelles empreses que s'han dotat de certificats d'excel·lència en la gestió com l'EMAS o la SA-8000. En un nombre no poc important de casos els participants han fet referència als programes o les actuacions concretes que la seva mateixa empresa duia a terme. En aquest punt s'han exposat exemples d'actuacions de conciliació de la vida familiar i la laboral, de flexibilitat en l'horari, de teletreball, també pràctiques poc corrents d'integració laboral de treballadors amb diferents graus de disminució física o psíquica així com iniciatives de participació dels treballadors en els guanys extraordinaris de la companyia o en mesures concretes de creació de millor clima laboral.

La importància de la credibilitat en les pràctiques de la RSE:

[...] però sí que hi hauria d'haver uns criteris de dir "home, si tu vols fer coses, tu sabràs si les vols fer o no, però, si les vols fer, el procediment hauria de ser aquest, i, si tu vols explicar-les, abans d'explicar-les hauries de permetre que es verifiquessin".
(589-591s2TPTnCnIFP)

Algunes actuacions en matèria de RSE:

[...] alguna vegada per Nadal hem fet donació de material de segona mà a alguna ONG o a escoles públiques per tenir-les una mica en condicions. Contribueix positivament tant a clients com a proveïdors com a personal intern.
476-479CAAENCIFP

IDEES FORÇA SOBRE BONES PRÀCTIQUES

1.-Incredulitat vers les pràctiques comunicades per les multinacionals

2.-Actuacions possibles i requeriments mínims de les bones pràctiques en matèria de RSE

- Un nombre important d'empresaris aconsegueix identificar actuacions concretes de RSE dins la seva pròpia empresa.
- Es considera útil poder justificar aquestes bones pràctiques mitjançant certificacions.
- L'aplicació de l'EMAS en l'àrea de medi ambient seria un bon exemple de pràctica responsable.

3.-Característiques de les bones pràctiques

- No existeix un acord al voltant de les característiques mínimes de les bones pràctiques empresarials, però sí que s'aporten diferents opinions sobre això.
- Sí que s'aporten clarament exemples de males pràctiques.
- Es reflexiona sobre el fet que l'arrelament de la RSE demana l'abandonament de molts prejudicis existents per part de la societat.

- **Pautes a seguir per al foment de la RSE en les pimes**

A partir de les reflexions ja comentades sobresurten al nostre parer alguns elements que pensem que fora bo tenir present en ulteriors projectes que pretenguin aprofundir en la difusió de la RSE entre les pimes del territori. Creiem que sobresurt la idea que la RSE és una oportunitat per a la pime. Oportunitat quant a model de gestió i oportunitat quant a mode de diferenciació per part de l'empresa.

Descomptant un possible efecte de selecció dels participants i l'igualment possible biaix a favor de posicionaments encaminats a lligar els conceptes de RSE i competitivitat, creiem que existeix prou evidència per justificar que ambdós conceptes poden caminar junts. Certament, no en totes les empreses, ni per a tots els sectors de manera general, es planteja de la mateixa manera un lligam clar i evident entre RSE i competitivitat. Nogensmenys, a la llum de les opinions expressades, en molts sectors sembla possible trencar amb la visió de la RSE com a cost per passar a considerar-la com a inversió o, fins i tot, com a element necessari per al model de competitivitat de l'empresa.

Pel que fa a la definició del concepte i a l'ús d'indicadors sobresurt un desconeixement important i un cert desig que l'Administració marqui un camí a seguir enmig de la proliferació de termes i propostes. D'altra banda, creiem interessant tenir en compte els qui defensen que no es reinventi el que ja existeix i s'aprofitin els importants esforços fets per altres iniciatives i en altres països a l'hora de proposar marcs conceptuals i de mesura. Acostar-nos cap a una possible convergència europea de models creiem que seria una bona aproximació per tal de vèncer el dens mur de la confusió de propostes.

Per últim, a banda de considerar els diferents comentaris de l'apartat anterior i que fan referència a les possibles actuacions de l'Administració per tal de fer avançar la RSE, creiem que cal fer un especial èmfasi en la necessitat de dotar les empreses d'un banc de bones pràctiques que serveixin de referència i de model. Aquesta és una recomanació feta en diverses ocasions per part de la Comissió Europea i, en vista d'un cert desconeixement del que poden ser bons exemples de gestió en RSE, se'ns mostra com una de les necessitats més urgents en el marc del nostre territori.

Aquest projecte ha comptat amb el finançament de:

Generalitat de Catalunya

Departament d'Economia i Finances,
Departament Treball i Indústria,
Departament Medi Ambient i Habitatge
COPCA

Diputació de Barcelona

